Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 265 (3265) 1940 оной ноябриин 15, пятница СЭН 10 МҮНГЭ

Бурят-Монголой искусствын декадын хабаадагшадта, арадай эрхим ба инаг хүбүүд, басагадта—халуун амаршалга!

Советскэ шэнэ республиканууддахи һунгуулиин кампани

СССР-эй Верховно Соведтэ Молдавска ССР-һээ, Украинска ССР-эй Аккерманска ба Черновицка областьнуудһаа, Литовско, Латвийска ба Эстонско ССР-нүүдһээ депутадуудые һунгаха һунгуулиин кампани мүнөөдэр эхилбэ. Һунгалтын үдэр томилхо тухайда ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Указ хадаа—политическэ угаа ехэ удхатай документ мүн.

СССР-эй Верховно Соведэй VII сесси дээрэ Литва, Латви ба Эстонние Советскэ Союзда абаһан, Молдавска ССР бии болгоһон, Хойто Буковина ба мүн тэрэшэлэн Бессарабиин зарим уездүүдые Украинска ССР-эй составта оруулһан сагһаа хойшо оройдоо гурбан һара үнгэрөө. Эдэ августовско үдэрнүүдһээ эхилэн, шэнэ советскэ гражданинууд болбол Сталинска Конституциин наран доро ажаһуужа, ажаллажа байнад. Тэдэнэр Советскэ Союзай бүхы арадуудтай тон адли эрхэ эдлэнэ.

Тиин, мүнөөдэр советскэ шэнэ республиканууд ба областьнуудай арадууд өөһэдынгөө эрхим хүбүүд ба басагадые советскэ гүрэнэй верховно органда һунгаха эрхээ бэелүүлгэдэ орохонь. Тиимэһээ, тэдэнэр Советскэ Союзай бүхы арадуудтай нэгэн адли, манай бүхы гүрэнние хүтэлбэрилгэдэ, советскэ обществын гүрэнэй, ажахын ба культурна ажабайдалай хамаг орёо ехэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хабаадалсаха болоно.

Үнгэрэгшэ гурбан һара соо советскэ ороной шэнэ районуудай ажабайдалда нилээд олон юумэ хубилаа. Помещигууд ба капиталистнуудые хөбхосохин, ажалша арад засагаа гартаа абаа. Газар, томо предприятинууд, банкнууд гүрэнэй үмсэ болобо. Хэдэхэн һарын саад тээ Латвиин бүхы хүдэлмэришэн ба ашаг үгэдэг малайнь гурбанай хоёр хуби шахуунь кулагуудай гарта байгаа, тарияша зонойнь 60 процентһээ үлүүнь газар эдлүүригүй ба баахан газартай байгаа. Эстонидо 15.000 тарияшад һөөмшье газаргүй байгаа. Литвагай 25.000 тарияшад үри доёмхын түлөө хоо̂орторoo худалдагдаһан байна, Кишиневто, Черновицада, Каунаста, Таллинда, Ригэдэ ба бусад городуудта хэдэн арбаад мянган ажалгүйшүүд хүдэлмэри олохо тухайда олон жэлдэ горидожо ябаа һэн. Хүдэлмэритэй байгшадынь кусок хилээмын түлөө 12-14 час хүдэлмэрилдэг һэн. Буржуазна правительство болбол национальна илгаае али болохоор ехэдхэжэ, националистическэ ба шовинистическэ үзэлнүүдые дэлгэрүүлэн, сүлөөтэ бодол элирхэйлһэн ушар бүхэнние даража байгаа.

Эдэ бүгэдэ хадаа нэгэ хэдэхэн һарын саад тээ боложо байгаа. Өөһэдынгөө даралагшадһаа хахасан, сүлөөтэй болоһон советскэ шэнэ республикануудай ажалшад болбол шэнэ ажабайдалаа баяртайгаар ба найдамтайгаар зохёон байгуулжа. Тарияшад үе-наһанайгаа богоолшолгоһоо мултараа. Эксплоататорнуудһаа газарынь буляажа абаад, советскэ засаг болбол тэрэнние ажалша тарияшадта үгөө. Гансахан Латвида 550000 гектар газар эдлүүрние газаргүй ба баахан газартай тарияшадта хубаан үгэбэ. Гүрэн болбол Литвагай, Эстониин, Бессарабиин ба Хойто Буковинын тарияшадта олон зуун мянган гектар газар үгэбэ.

Хүдэлмэришэдэй ажабайдал түргэн темпээр шэнэдхэн байгуулагдана. Тэдэнэй хүдэлмэриинь түлэбэри дээшэлүүлэгдээ. Ажалгүй байдалые сүм усадхаха эршэмтэй хэмжээн абтажа байна. Эстонидо бии байһан 11000 ажалгүйшүүд, өөһэдынгөө ажалъябуулгые дахяад эхилбэ. Хэды мянган хүдэлмэришэдэй бүлэнүүдынь подвалнууд сооһоон ба орсо балгааһан сооһоон гаража, сэбэр һайн, һаруул байрануудта нүүбэ. Каунаста ба Литвагай томо-томо городуудта ажалшадай байха хэдэн мянган гэр байранууд баригдажа байна.

Советскэ шэнэ республикануудай городуудта ба селонуудта олон зуун һургуулинууд нэмэжэ нээгдээ, ехэ наһатанние һургаха үдэшын һургуулинууд ба курснууд байгуулагдаа, клубууд, культурын байшангууд, улаан булангууд, уншалгын байшангууд эмхидхэгдээ. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнууд олон тиражтайгаар хэблэгдэжэ, түрэлхи хэлэн дээрэнь газетэнүүд гаргагдана, уран зохёолой литература хэблэгдэнэ. Хэдэн арбаад театрнууд хүдэлмэрилнэ, уран һайханние хүгжүүлхээр ажалшадай өөһэдынь үүсхэл бадарна. Олон зуун больницанууд ба амбулаторинууд арад зоной аминаһыень ба элүүр энхэ байлгыень хамгаална.

Урган түрэһэн предприятинууд хүсэд хүсөөрөө хүдэлмэрилнэ. Хуушан завод ба фабриканууд шэнэдхэн заһагдана. Продукци гаргалгань нилээд ехээр пэмэбэ. Ганса Латвида хэдэхэн һарын саад тээхи хэмжээһээ 30-40 процент үлүү ехэ товар бүтөөгдэнэ.

Советскэ шэнэ республикануудта эдэ бүгэдые Сталинска Конституци олгобо. Эдэ бүгэдэ хадаа советскэ засагаар, Ленин-Сталинай партяар хүсэндөө оруулагдаба.

Шэнэ республиканууд болбол арадай ажахын ба ниитын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта түйлалтануудтайгаар, һунгуулиин кампанида оробо. Советскэ засаг тэдэндэ али тухай ехэ юумэ үгэжэ байһыень эдэ республикануудай ажалшад нюдөөрөө харана. Арадай инаг дурань, һанал бодолынь, мэдэрэлынь энээнэй урда тээшье Соведүүдэй талада, манай большевистскэ партиин талада байһан юм. Иимэ байһаниинь Литвагай, Латвиин арадай сеймнүүдтэ ба Эстониин гүрэнэй думада июльдэ болоһон һунгалтын үедэ эли тодоор харагдаа һэн.

Мэнэ һаяхан үнгэрһэн октябрьска демонстрацинууд хадаа залуу советскэ республиканудай ажалшад большевистскэ партида, советскэ правительствода, нүхэр Сталинда инаг дуратай ба преданнэ байһыень баталһан тодо хурса гэршэ мүн. Ригэдэ, октябрьска демонстрацида—275.000 хүн, Таллинда—75.000 хүн, Каунаста—100.000 хүн, Кишеневто—70000 хүн хабаадалсаба. Сүлөөлэгдэһэн газар дээрэхи городуудта ба селонуудта, хаа-хаанагүй, ажалшад болбол өөрынгөө түрүүшын сүлөөтэ октябрьска һайндэрлэлгые баяртайгаар ба хүхюунээр тэмдэглээ, Ленин-Сталинай партиие тойрон нягтаар жагсаһанаа демонстрацилаа.

1941 оной январиин 12-ой үдэр, советскэ ороной шэнэ областьнууд ба республиканууд болбол СССР-эй Верховно Соведтэ 136 депутадуудые һунгаха байна, тэрэ тоодо: Союзай Соведтэ—34, Национальностьнуудай Соведтэ—102. Сталинска Конституцитай ба һунгалта тухайда заабаритай зохилдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гаргаһан Указай ёһоор, Союзай Соведтэ ба Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин округууд бии болгогдоо, хилэнүүдынь тодорхойлогдоо, округуудай центрнүүд олдоо. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэрие нютагууд дээрэнь үргэлжэлхэ, округой ба участогай һунгуулиин комиссинуудые байгуулха, арадтаа этигэлтэй эрхим хүнүүдые тэдэндэ томилхо ушартай.

Һунгуулиин кампаниин амжалтань идейнээр гүнзэгы большевистскэ агитаци ябуулгаар хангагдаха ёһотой. Агитационно хүдэлмэри ябуулгада арбаад, зуугаад мянган ажалшадые хандуулха хэрэгтэй. Советскэ засагай тогтоһонһоо хойшо хэдэхэн һара соо шэнэ республиканудай городуудта ба селонуудта—коммунизмын хэрэгтэ преданнэ хүнүүдэй, дүлэтэ агитаторнууд, активистнуудай ехэ арми ургаа.

Агитаци хадаа тодорхой һонор, тусхайта зорилготой ба политическэ удхаараа баялиг байха ёһотой. Дайсан хүсэд дарагдаагүй, капиталистическэ элементнүүд болбол һунгалтын нэрэ гутаахые, арадай кандидадуудай нэрэ гутаахые эрмэлзэхэ байһыень мартажа болохогүй. Дайсадай алибаа аашануудта хайрагамгүй харюу үгтэхэ ёһотой.

Сталинска Конституциин наран доро советскэ хүнүүдэй шадабаринь, эрдэм ба хүсэнь бадаран хүгжэнэ. Олон мянган шэнэ советскэ гражданинууд ажалдаа социалистическээр хандана, Эхэ орондоо, партида. нүхэр Сталинда хизааргүй преданнэ байһанайгаа эрхим жэшээ харуулнад. Һунгуулиин кампани болбол сүлөөлэгдэһэн арадуудай политическэ эдибхиие бүри дээдэ хэмжээдэ үргэхэ, социалистическэ байгуулалтын амжалтануудые олохохо байна.

Советскэ шэнэ республиканудай ба областьнуудай сүлөөтэ арадууд болбол дүхэжэ байгаа һунгалтые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, СССР-эй Верховно Соведтэ эрхим хүнүүдые,—хүдэлмэрилхэдөө шадамар, зоримгой ба үнэн сэхэ, арадайгаа хэрэгтэ, социалистическэ Эхэ орондоо, Ленин-Сталинай агууехэ партида гүнзэгы преданнэ хүнүүдые һунгаха байһандань ямаршье һэжэг байхагүй.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Нүхэр Молотовай хүндэлэлдэ зорюулагдан, г. фон Риббентропойдэ болоһон уулзалга

БЕРЛИН, ноябриин 13. (ТАСС). Ноябриин 12-ой үдэшэ, Германиин гадаада хэрэгүүдэй Министр г. фон Риббентроп болбол СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба Гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр Молотовай хүндэлэлдэ зорюулан уулзалга эмхидхээ.

Тус уулзалга дээрэ: Германиин правительствын ба национал-социалистическэ партиин хүтэлбэрилхы деятельнүүд, Германиин армиин дээдэ командованиин түлөөлэгшэд, мүн нүх. Молотовые үдэшэгшэд, Берлиндэхи СССР-эй полпред нүх. Шкварцев ба СССР-эй полпредствын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд байлсаба.

Г-н фон Риббентроп ба нүх. Молотов гэгшэд үгэнүүдээр андалдаба.

Нүхэр Молотов ба г. Гитлерэй хоорондо болоһон хоёрдохи хөөрэлдөөн

БЕРЛИН, ноябриин 13. (ТАСС). Мүнөөдэр, үдэһөө хойно, СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба Гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. Молотов ба Германиин рейхсканцлер Гитлерэй хоорондын хоёрдохи хөөрэлдөөн шэнэ имперскэ канцеляриин байрада болобо. Хөөрэлдөөнэй боложо байхада, Германиин гадаада хэрэгүүдэй министр г. фон Риббентроп ба СССР-эй гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орологшо нүх. В. Г. Деканозов байлсабад.

Хөөрэлдөөн гурбан сагһаа дээшэ үргэлжэлбэ.

СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүх. Молотов болбол Герингтэй ба Гитлерэй орологшо г-н Гесстэй уулзаба

БЕРЛИН, ноябриин 13. (ТАСС). СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүх. В. М. Молотов болбол мүнөөдэр үглөөнэй 10 часта рейхсмаршал Герингтэй уулзаба.

Тэрэнэй һүүлээр В. М. Молотов болбол г-н Гесстэй—национал-социалистска партиин хүтэлбэрилэгшэ, Гитлерэй орологшотой уулзаба.

В. М. Молотовай хүндэлэлдэ Гитлерэйдэ болоһон уулзалга

БЕРЛИН, ноябриин 13. (ТАСС). Мүнөөдэр берлинскэ сагаар 14 часта германска рейхсканцлер Гитлер болбол СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотовай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан завтрак эмхидхэбэ.

13 час 45 минутада нүх. Молотов болбол Бельню ордонһоо гадаадын хэрэгүүдэй германска министерствын протокольно таһагые даагша г-н Дернбергын үдэшэлгэтэйгөөр имперскэ хуушан канцелярида ошобо. Имперскэ канцеляриин үүдэндэ тогтоогдоһон германска армиин частьнууд ба Гитлерэй нюурай сахюулай отрядууд болбол нүх. Молотовто сэрэгэй хүндэлэлнүүдые үзүүлбэ.

Нүхэр Молотовтой хамта, Хара металлургин Арадай Комиссар нүх. Тевосян, Гадаадын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орологшо нүх. Деканозов, Дотоодын Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орологшо нүх. Меркулов, Гадаадын Худалдаанай Арадай Комиссарай орологшо нүхэр Крутиков, авиационно промышленностиин Арадай Комиссарай орологшо нүх. Баландин ба Яковлев, Гадаадын Хэрэгүүдэй арадай комиссариадай протокольно таһагые даагша нүх. Барков, Германида байгаа СССР-эй полпред нүх. Шкварцев, полпредствын нэгэдэхи секретарь нүх. Павлов гэгшэд завтрак дээрэ байлсабад.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр г-н фон Риббентроп, Германиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ командованиин хүтэлбэрилэгшэ генерал-фельдмаршал Рейтель, имперскэ министр доктор Геббельс, германска ажалай фронтын хүтэлбэрилэгшэ доктор Лей, германска правительствын хэблэлэй таһагай начальник доктор Дитрих, национал-социалистска партиин элитэ деятель Борман, Гитлерэй өөрынь канцеляриин начальник доктор Мейснер, Москвадахи германска посол г-н фон Шуленбург, Гитлерэй нюурай сахюулай начальник г-н Зепп Дитрих, Гитлерэй адъютантнууд Шауб ба полковник Шмундт, гадаадын хэрэгүүдэй министерствын протокольно таһагые даагша Дернберг, посланник Гевель, Москвадахи германска посольствын советник Гильгер гэгшэд германска талаһаа байлсаба.

Б.-М. искусствын декадын хабаадагшад үсэгэлдэр ерэбэ

Үшөө үдэшын 5 час болоодүй байхада Улан-Удын станциин перрон дээрэ: «Бурят-Монголой искусствын декадада хабаадагшадта баяр» гэһэн лозунгнуудые. улаан тугуудые намилзуулан бариһан ажалшад—инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, студентнэр, һурагшад-пионернүүд, наукын, искусствын ба хэблэлэй хүдэлмэришэд суглараад тусхай поездые тон ехэтэ хүлеэн байбад.

5 час 45 минута... Духовой оркестр дүнгинэн, ирагуу дуунуудые эгэшэглэн татана. Олон вагонуудые хилгэһэн урта ногоон поезд дохёо үгэн дүнгинаһаар орожо ерэхэдэнь, искусствын декадынхид—инаг хүбүүд басагаднай буужа. хани танил нүхэдтэеэ халуунаар амаршалалдаба.

БМАССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ нүхэр Иванов болбол декадын хабаадагшадай ерэлгэдэ зорюулагдаһан митингые нээжэ, тэдэнэрые хүндэлэн амаршалба.

Орденто машинист нүхэр Калинин Улан-Удын ажалшадай зүгһөө үгэ абажа, арадайгаа алдарта хүбүүд басагадые амаршалха зуураа, хэлэһэнь: «Бурят-Монголой искусствын декадада хабаадагшад—СССР-эй, РСФСР-эй габьяата артистнар, ордентод ба бүхы артистнар таанараараа, Ленинэй орденто музыкально-драматическа театраараа омогорхонобди. Таанар дуулаха, наадаха мэргэжэлээ харуулхаһаа гадна, мүн бүхы Бурят-Монголойгоо һалбаран бадаржа байгаа культурые демонстрировалбат».

Удаань, Б.-М. искусствын декадада хабаадагша—РСФСР-эй габьяата актриса, орденто нүхэр Найдан Гендунова выступалба. Бидэнэр, бурят-монголнууд, болбол урдань баяд ноёдой барга хатуу дарлалта доро байһанаа, Октябрьска революциин ашаар сүлөөрэн, агууехэ ленинско-сталинска национальна политикын амжан илаһанай результадта, хүсэнтүгэсөөр хүгжэжэ, дэбжэжэ байнабди. Бидэнэр, искусствын декадада хабаадагшад болбол, алдарта москвагайхидай урда, агууехэ багша Сталинайгаа урда өөрынгөө түрэл искусствые эрхимээр харуулжа, үндэр сэгнэлтэ абаабди. Манай театрта Ленинэй орден үршөөгдэжэ, хэдэн артистнарта — СССР-эй ба РСФСР-эй габьяата артистнарай, РСФСР-эй искусствын габьяата деятельнүүдэй нэрэзэргэ олгогдоо. 66 хабаадагшадта СССР-эй орденууд ба медальнууд барюулагдаһан байна.» — гэбэ.

Нүхэр Гендуновагай үгэнүүдые РСФСР-эй габьяата артист, орденто Н. В. Таров ород хэлэн дээрэ оршуулба.

Специалистын зүбшэл

СОЛОМЫЕ ТЭЖЭЭЛДЭ БЭЛЭДХЭХЭ АРГАНУУД ТУХАЙДА

Пшеницэ, ярица, овес, ячмениин соломо — Бурят-Монголой адуу малай тэжээлэйнь балансда ехэ һуури эзэлнэ. Энэ жэлдэ аяар 595840 тонно соломо республика дотор бэлдэгдэхэ ёһотой байгаа. Малажалай хүдэлмэрилэгшэд, специалистнууд тэрээнние һайнаар буйлуулжа, малаа зүбөөр тэжээхэ уялгатай.

Соломын шанар болбол сортһоо, газарай хүриһэнһөө, яажа таригдаһанһаа, үтэ жүүлэгдэһэнһээ, хурнагдаһанһаа ба буртаг ямар үбһэнүүдтэй байһанһаань дулдыдаха байна. Залаата тарияануудай соломо протеин (3,5-5 %), өөхэ (1-2 проц.) г. м. шэмэнүүдээр үгытэй юм, гэбэшье клетчаткаар (38 48 проц.) баян байна

Ороо̂һото тарияанай залаанууд шэмэ шүүһээр ехэ ба үлтэй байдаг. Намарай тарияанай, яровой пшеницын соломо үл үгэсэгүй ба түргөөр шангэсэгүй байдаг. Иимэ соломо һайнаар буйлуулаад байгаал һаа, тэжээлдэ хэрэглэгдэжэ болоно.

Соломые тэжээл болгон буйлууха, бэлэдхэхэ олон арганууд бии: хэршэхэ, бусалһан уһантай худхаха, шанаха ба бусад.

Соломые тэжээлдэ бэлэдхэхэ эгээн бэлэн ба танил аргань — тэрээнние хэршэлгэ болоно. Тэрэнэй тула соломо хэршэдэг тусхай машина хэрэглэгдэнэ. Моридто ба хонидто эдюулхын тулада соломые 1,5 25 сантиметрээр ба эбэртэ малнуудта — 3—4 см хэршэхэ хэрэгтэй. Тон жэжэ болотор хэршэжэ болохогүй. Ехэ жэжэхэнээр хэршэгдэһэн соломо болбол адуу малай хэто хоолойдо тогтожо, элдэб үбшэнүүдые үүсхэжэ болохо юм. Хэршэһэн соломые малда үгэхынгөө урда тээ, халуун ба бүлеэн уһаар дэбтээхэ, отруби-гурилаар, үгышье һаа — тээрмэдэгдээгүй орооһотой худхаха хэрэгтэй. Энэ арга болбол соломын шэмэ шанарые багадхадаггүй, харин тэрэнние амта шэмэтэй болгоно.

Соломые тэжээлдэ бэлэдхэхэ хоёрдохи аргань — халуун уһанда шаналга мүн. Соломые ехэнүүд котлгуудта ба тусхай ящигууд соо эбээрнь табижа, шанаха хэрэгтэй. Шанаһанайгаа һүүлдэ 18—28 час байлгаад, адуу малдаа эдюулхэдэ болоно. Энэ арга хадаа соломые зөөлэн болгодог ба амтынь дээшэлүүлдэг. Иигэжэ шанаһан соломые удаан байлгалга хоригдоно, юуб гэхэдэ, гутаха, гашалха байна.

Ехэнүүд ажахынуудтай газарнуудта соломые уһанай уурална шанаха хэрэгтэй. Тэрэнэй тулада запарнигууд — трубагаар холбогдоһон модон хоёр тогоон байха ёһотой. Дээдэхи тогоон соонь соломо хэжэ, бултанайнь дэбтэтэр байлгаха шухала Иигэжэ шанагдаһан соломые тогооноһоон абамсаараа кормушка соо хэжэ, томо малнуудые тэжээхэдэ болоно.

Соломые тэжээлдэ бэлэдхэхэ танил ба дүтэ үшөө нэгэ аргань — эһээлгэ болоно. Нойтон соломые ехэ яма соо һуулгагдһан 4 таһагтай мүн лэ ехэ ящигуудта хэжэ, дулаан гэр соо гурбан үдэр байлгаха хэрэгтэй. Тэрэ ящигуудай хэмжээнь малай тэжээлэй нормотой зохилдуулагдаһан байха ёһотой. Гурбан ящигуудынь эһээгдэһэн соломотой ходо байха ба дүрбэдэхинь — ящигуудай һуллагдаха бүридэ, соломо эһээлгэдэ хэрэглэгдэхэ ёһотой. Соломонь ящик соо хэгдэжэ, уһаар дэбтээгдэдэг ба һайнаар хушагдадаг, бүглэгдэдэг юм. Соломые иигэжэ эһээхэлээ, гурил-отруби зааханааршье һаань холиходо һайн байдаг. Соломые эһээхэлэ амтатай, зохид үнэртэй болодог юм. Тэжээлдэ бэлэдхэлгын энэ арга хадаа хүнгэншье һаа, ехэ ашагтай байдаг. Ушар иимэһээ, манай республикын колхозууд болбол соломые тэжээлдэ иигэжэ бэлэдхэхэ арга үргэнөөр хэрэглэхэ ушартай.

Үшөө, соломые хэршээд, уһантай холидог, бүхы холисын 1-2 проц. болохо отруби ба 1-1½ проц. гашалһан һү тэрээндэ нэмэдэг байна. Тэрэ бүгэдые яма соо хэжэ худхаһанайгаа һүүлээр, 2,5—3 час болоод абажа, малда эдюулхэ хэрэгтэй.

Соломые известкотой холин буйлуулга болбол тэрэнние амтатай болгохоһоо гадна, харин шэмэ шүүһэтэй, эдисэтэй болгоно. Соломые известкотой холин буйлуулжа, амтатай тэжээл болгохын тулада 4—5 таһагтай тусхай модон ехэ тогоонуудые бэлэдхэхэ шухала. Энэ тэжээл яагаад бэлэдхэхэб гэбэл, иимэ: обортоо бишиихан нүхэнүүдтэй энэ тогоонууд соо 8-9 килограмм известкотой 100 килограмм соломые, тэрээнһээ хэмэйгээ зэргээр 6-7 дахин ехэ уһанда холижо бүхөөр хабхаглаад, дулаахан гэр соо 4—5 хоногто байлгаха; холижо эхилһэнэйгээ һүүлээр 1-2-дохи хоногтонь худхаха; 3-4-дэхи хоногтонь дахин худхаха. Һүүлээрнь, шүүһэнэйнь сүм гоожоһон хойнонь малдаа эдюулхэдэ болоно. Үдэртөө 20-25 килограмм иимэ соломоор — эбэртэ томо малнуудые, 8-12 килограммаар — нэгэ жэлһээ дээшэ наһатай залуу малнуудые, 2-3 килограммаар — хонидые ба 12-14 килограммаар—адуу моридые тэжээдэг.

Т. М. ОМЕЛЬЧЕНКО—хүдөө ажахын наукануудай кандидат

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Пропагандистска хүдэлмэридэхи һула таланууд тухайда

«ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсын» гаралга болбол марксизм-ленинизмые коммунистнуудай ба партийна бэшэ интеллигенциин шудалалгада угаа ехэ туһа хүргөө. Партийна, партийна бэшэшье интеллигенци хадаа «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсыө» үзэлгэдэ активнаар оролсоһон байна. Зүгөөр, зарим партийна организацинууд, түбхын түрүүндэ, тэдэнэй секретарьнуудынь энэ активностиие толгойлоогүй.

Яруунын аймагай хэдэ-хэдэн парторганизацинуудта пропагандистска хүдэлмэри мүнөөшье зүндөө бүтэхэдэ табигданхай байһаар. Эндэхи эхин парторганизацинуудай секретарьнуудай заримань бага бэшэгтэй. Жэшээлхэдэ, нүхэр Суданов, Будажабон, Петров, Петрова ба бусад болбол партиин историин 1-2 главае үзэжэ байнабди гэдэг юм, гэбэшье, бодото дээрээ тус главануудай тон элихэн асуудалнуудые мэдэнэгүй. Иимэ секретарьнууд пропагандистска хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэнь бэрхэ, тэдэнэр һайл һаа — хэн ямар главада үзэжэ байһанай мэдээ хуряана, «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсыө» коммунистнуудай хэр ойлгожо, үзэжэ байһые шалгадаггүй ба революционно теориие шудалалгадань коммунистнуудта, партийна бэшэ интеллигентнүүдтэ туһалдаггүй байна.

Дунда һургуулиин дэргэдэхи эхин парторганизациин секретарь нүх. Петрова өөрөө бага бэшэгтэй, тиин, ВКП(б)-гэй историие уншабашье, ойлгодоггүй байха юм. Багшанартай теоретическэ асуудалаар хөөрэлдэхэһөө байтагай, практическа хүдэлмэри тухайдашье хөөрэлдэхэеэ түбэгшөөнэ. Тэрээнһээ гадна. ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнууд пропагандистска хүдэлмэриин хажуу тээнь байһаар. Тэдэнэр лекци уншадаггүй, историческа үдэрнүүдтэ докладшье хэдэггүй байна. ВКП(б)-гэй историие үзэлгын асуудалаар, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ба парторганизацинуудай секретарьнуудтай совещани ба индивидуальна хөөрэлдөөшье хэнэгүй.

Тэрэшэлэн, бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсын» миил түрүүшын 3 главада һууһаар. Аймаг соохи тон ехэ поселогой соведэй түрүүлэгшэ, ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүх. Перевозников 3 глава «үзөө». Аймагай хэлхеэ холбооной таһагай начальник, ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүх. Лошкарев, партиин историие үзэнэгүй. Тэндэ прогульщигуудынь аймаг соохи алишье организацидахиһаа олон. Модобэлэдхэлгын конторын начальник нүх. Семенов, большевизмын историие худөөажахын һургуулида үзэһөөрөө һанаагаа амараад, «Хуряангы курсыө» жэлһээ дээшэ саг соо гартаа бариагүй байба. ВКП(б)-гэй АК-гэй, партийна билеэдэй едипэ бүридхэлые даагша нүх. Золотухина «2 главагаар конспекттэй байһан аад, тэрэнээ гээжэрхёо».

Гэхэтэй хамта, ВКП(б)-гэй историие сагүргэлжэ ба активнаар үзэдэг коммунистнууд ба партийна бэшэ интеллигентнүүд бии. Аймаг дотор 22 хүн (ВКП(б)-гэй айкомой военнэ таһагые даагша Зайцев, һургагша Маханчеев, аймагай финансын таһагые даагша нүх. Хамаганов ба бусад) «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсые» үзэжэ дүүргээд, мүнөө эхин источнигуудые шудалалгада эхилэн оробо, тэрэшэлэн эхин парторганизацинуудай секретарьнууд: нүхэд Воронцов, Чимитов, Сультимов ба бусад болбол «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсые» дунда звеногоор үзэжэ дүүргээ. Тэдэнэр, коммунистнуудай ба партийна бэшэнүүдэй дунда хөөрэлдөөнүүд ба консультацинуудые хэнэ. Партиин историие хаана коммунистнууд ба илангаяа эхин парторганизацинуудай секретарьнууд һайнаар үзэнэб, тэндэ—ажахын амжалтанууд элитэ харагдана. Жэшээлхэдэ. парторганизациин секретаряар нүх. Чимитовэй хүдэлмэрилжэ байгаа колхоз болбол гүрэндэ таряа тушааха планаа аймаг соогоо түрүүлэп дүүргэбэ, колхозойнь центр дээрэ 43 гэрнүүд баригдажа байна.

ВКП(б)-гэй айкомой агитаци, пропагандын таһаг ба парткабинет болбол пропагандые үшөө лэ мууса хүтэлбэрилнэ, ВКП(б)-гэй историие коммунистнуудай үзэлгэдэнь багаар туһална. Илангаяа колхозуудта лекцинүүд ба консультацинууд оройдоо үнгэргэгдэдэггүй шахуу. ВКП(б)-гэй Обкомой агитаци ба пропагандын таһаг болбол лекцинүүд ба консультацинуудай тематикые үгэхэһөө бэшэ, мэргэжэлтэй лекторнүүдые эльгээнэгүй, тииһээ-тиитэрээ мүнөө, гол түлэб, түлөөһэтэ лекцидэ орожо байһан үедэ, һайн лекторнүүд хэрэгтэй байһань мэдээжэ.

Аймаг дотороо пропагандистска хүдэлмэриие һайжаруулха шухала услови юуб гэхэдэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд—айкомой ба эхин парторганизацинуудай секретарьнууд марксизм-ленинизмые шудалалгада өөһэдөө жэшээ харуулан, пропагандистска хүдэлмэриие формальна бэшэ, харин удхаарнь, хэрэг дээрэ хүтэлбэрилхэнь шухала. Тэрээнгүйгөөр, пропагандын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө ехэ юумэ хэжэ шадахагүй байна.

Б. МУЖАНОВ — Яруунын аймпарткабинедые даагша.

Газетын хуудаһануудһаа

Дулаан байра. Цакирай сомоной „Улаан Баатар" колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Дашеев) барилгашадай бригада (9 хүнэй составтай) болбол 100 үхэрэй багтаха дулаан байрые 8 үдэрэй торшо соо бариба.

Мүнөө малажалайнь бүхы бригаданuудта байһан байрануудые сагаадалга, дезинфекцилгэ эхилээд байна. („Закаменская правда").

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ноябриин 7-до Улан-Удын ажалшадай демонстрацида хабаадаһан хүүгэдүүд.

Боец Баранов

Василий Баранов—1940 оной призывник—боец. Героическа Улаан Армиин гайхамшагта зэргэнүүдтэ алба хэжэ байхадаа, манай нүхэр Василиин эдир зүрхэн омогорхолоор сохилно. Тэрэнэй хүхюун сэнгэлиг ажабайдалынь—хүсэнтүгэс ехэ оронойимнай хүбүүд басагадай золто ажабайдалнуудтай тон адлихан.

Анхан машинно-тракторна станцида трактористаар, удаань социалистическэ промышленность дээрэ—заводто хүдэлмэрилһэн байна. Колхозуудай халюурма алтан полинууд дээрэ ажаллахадаа, элбэг баян ургасын түлөө түлөө эршэмтэйгээр тэмсэн, стахановска хүдэлмэриин эрхим жэшээнүүдые харуулдаг байгаа. Хүнзоной дунда хүндэтэй байһан юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ, Финляндидахи событиин эхилжэ байха үедэ дүлэтэ патриот Василий Баранов аймагай военнэ комиссариадта иимэ мэдүүлгэтэйгээр хандаа бэлэй:

—Эхэ ороноо, Ленинэй городые хамгаалхын түлөө байлдаанда намайе эльгээхыетнай үнэн зүрхэнһөө гүйнаб!

—Та, сэрэгэй албанда ябажа үзөөгүй, һургуули багатай байнат—гэжэ военком харюусаба.

—Би, санаар түргэн ябадаг, буугаар мэргэн буудадаг тула командованиин захиралтануудые гүйсэдхэжэ шадахаб—гээд, Василий дахин дахин гүйгаа һэн.

Залуу патриодой хүсэл дурань хангагдажа, нүхэр Баранов санашадай батальоной боец болон мордоһон юм.

Финскэ сагаангвардейщинүүдтэй тулалдаанда, манай Баранов эрхим патриотическа жэшээнүүдые харуулһан ба шэн зоримгойн баатаршалга гаргаһан байгаа. Тэрэ болбол боевой линидэ хододоо түрүү ябадаг, активна боец гэгдэдэг байба.

* * *

Мүнөө намар, Улаан Армиин ба Уһан Сэрэгэй Флодой зэргэнүүдтэ таталгын үедэ, Василий Барановай зүрхэниинь омогорхол баяраар орьёлжо байгаа. Тэрэнэй өөрынгөө частьда мордоходо, түрэлхидынь, түрүү стахановецууд нүхэдынь үдэшэхэеэ ерээд, энэ хүндэтэ албаяа эрхимээр дүүргэхыень хүсэһэн ба захиһан байна.

Одхон хүбүүнэйгээ Улаан Армида мордоходо, 60 наһатай буурал абань мүнөөнэй жабхаланта хүхюун советскэ залуушууд тухай дурдан, баясажа һуугаа һэн. «Би өөрынгөө эрхим хүбүүе инаг Улаан Армидаа эльгээхэ гэжэ үдэшэжэ байхадаа, баярни багташагүйгөөр билтарна!» гэхэ мэтын омогорхолой үгэнүүдые дэлгээн, үнэн патриот хүбүүгээ мордохуулаа.

Василий болбол частьда ошожо ябаха замдаа өөрынгөө нүхэдтэ боевой эпизодуудые хөөрэжэ. залуу боецүүдые ехэтэ һонирхуулба.

Улаан Армиин частьда абтахадаа, иимэ үгэтэйгөөр ерэһэн юм: «намайе һуралсалай подразделенидэ оруулхыетнай гүйнаб. командир болохо хүсэлэнтэйб!»

А. СКВОРЦОВ.

Һургуулидахи физкультурна хүдэлмэри

№ 68 һургуулида физкультурна хүдэлмэри энэ жэлдэ эмхитэйгээр ябуулагдана.

7-8-9-10 классуудай һурагшад акробатическа секциин активна хабаадагшад болонхой. Эдэнэр Культурын дворецтэ ба һургуулидаа болоһон вечернүүд дээгүүр выступалдаг байна.

Мүн волейбольно ба футбольно командануд эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Һургуулиин физкультурнигууд-санашад сезондоо бэлэдхэжэ эхилээ.

Галиа, 9 ба 10-дахи классуудай һурагшад ГТО-гэй нормо үгэлгэдэ бэлэдхэнэ. Мүнөө 16 һурагшад ГТО-гэй нормо үгөөд байна.

Дамжуулгын улаан туг барюулба

Бурят-Монголой АССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол харгын таһагуудай (Тунхэнэй, Мухар-Шэбэрэй ба Кабанскын) хүдэлмэри тухайда БМАССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи харгын Управлениин начальнигай мэдээсэл соносожо, харгын барилгын планиие дүүргэлгээр ба хүдэлмэри эмхицхэлгээр республика дотороо түрүү ябаһан Тунхэнэй аймагта дамжуулгын Улаан Туг барюулба.

Ажалай резервын Главна управленидэ

«Гүрэнэй ажалай резервнүүд тухайда» ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Указай 5-дахи пунктын ёһоор, ажалай резервнүүдэй Главна Управлениин начальник нүхэр Москатов болбол, Олзобориин ба түмэрзамай училищинуудай һурагшадта гүрэнэй гаргашаар үгтэхэ хубсаһанай формо тухай приказ гаргаба. Энэ формо хадаа ССР Союзай Совнаркомоор баталагдаба.

Олзобориин ба түмэрзамай училищинуудай һурагшадта хабаатай хубсаһанай формо иимэ:

Һэхэмэл захатай, бүдүүн сэмбээр оёһон хара шинель, тэрэнэй заха дээрэнь петлицэ байха. Гадна, олзобориин училищиин һурагшадай петлицэнь хара хүхэ зубшааһатай, түмэрзамай училищиин һурагшадайхи ягаан улаан зубшааһатай. Олзобориин һургуулиин һурагшадай петлицэ дээрэнь металлическа Р. У. гэжэ үзэгүүд ба училищиинь номерые харуулһан цифрэнүүд хадагдана. Мүн түмэрзамай училищиин һурагшадай петлицэ дээрэнь Ж. У. үзэгүүд, баһа училищиинь номер харуулһан цифрэнүүд хадагдана. Шинелэйнь тобшонууд металлическа, тэрээн дээрэнь балта ба гайкын түлхюур хоёрые хэрээһэлүүлһэн тэмдэг байха.

Фуражкань—хара сэмбэ, фиброво һарабшатай ба һарабша дээгүүрээ талгатай. Олзобориин училищиин һурагшадай фуражкань—хара хүхэ ба түмэрзамай училищиин һурагшадайхи—ягаан улаан зубшааһатай, фуражкынь значогууд—металлическа, балта ба гайкын түлхюур хоёрые хэрээһэлүүлһэн тэмдэгтэй.

Үмдэнь—хара гү. али хүхэ сэмбэ (выпуск).

Бэһэнь сагаан металлическа горьётой. Олзобориин училищиин һурагшадай бэһын горьё дээрэ Р. У. үзэгүүд ба түмэрзамай училищиин һурагшадайхида—Ж. У. үзэгүүд һиилэгдэнэ.

Ботинкануудынь—хара арһан.

Кандидадуудые регистрацилга дүүрэбэ

ЛЬВОВ, ноябриин 12. (ТАСС). Областиин Соведүүдэй депутадуудта кандидадууды регистрацилгые область дотороо дүүргэбэ. Предприятиин, учрежденинүүдэй ажалшадай ба таряашадай суглаануудаар дэбжүүлэгдэһэн. арадай 85 эрхим түлөөлэгшэд регистрировалагдаа.

Һунгалтын № 67 округой комисси болбол областиин Соведэй депутадта кандидадаар—Львовско консерваториин директор, композитор Барвинскиие регистрацилба. Мүн элитэ эрдэмтэд, профессорнүүд—Яков Оскарович Парнас ба Иван Петрович Критякевич, Львовой литейно-механическа заводой стахановец нүх. Гурняк, колхозницо Цеперии Екатерина Дияк ба бусад, һунгалтын округой комиссинуудаар регистрацилагдаба.

Врангелиие илаһаар 20 жэлэй ой

1920 оной хабар, элбэгээр зэбсэглэгдэнхэй ба Антантын империалистнуудаар хангагдамал сагаанполягуудай сэрэгүүдынь Советскэ Украинын оршон соо добтолон ороһон юм. Улаан частьнууд болбол гурбадахин ехэ хүсэтэй дайсанай сохисоһоо Днепр тээшэ зайсаха баатай болоо һэн. Сагаанполягууд хадаа Киевые эзэлжэ, Украинада гүнзэгырэн лабшаа һэн.

Советско-польско дайнай түлэг ябажа байхада ба Житомир шадар полягуудые Улаан Армиин бутасохёод, Варшавада ба Львовто дүтэлжэ ябаха үедэ, Антантын үшөө нэгэ табидһан—барон Врангель Крымһээ мүлхижэ захалһан байна. Врангель хадаа Деникинэй һамнасохигдоһон армиин үлэгдэлые суглуулжа, контрреволюционно шэлэмэл сэрэгүүдые зэбсэглээд, бүхы хүсэнүүдээ сагаанполягуудтай тэмсэлдэ шэглүүлжэ байгаа баруун-урдахи ба баруун тээхи улаан фронтнуудай араһаань сохихые тэдээнээ эльгээгээ һэн.

В. И. Ленин, тэрэ үедэ тохёолдоһон байдалые иигэжэ сэгнэһэн юм: «Манай урда баһа лэ хүшэр байдал тудаба, уласхоорондын империалистнууд хадаа хоёр гараараа—польско добтолгоор ба Врангелиин добтолгоор—Советскэ республикые унагаахын һэдэлгые баһа, үшөө дахин хэжэ байна».

Врангель хадаа үлэсхэлэнгэй ба һандаралгын угаа хүшэр үдэрнүүдтэ Украинын үрэжэлтэ районуудые эзэлжэ, Донецкэ бассейндэ дүтэлэн, ороной тон шухала районие аюул доро оруулһан юм. Тэрэ хара барон болбол Советскэ гүрэнэй эгээн аюулта дайсаниинь болоо һэн. Тиимэһээ, Ленин-Сталинай парти болбол «Врангель тухай ойлгогты!», «Врангельда—үхэл!»—гэжэ ээлжээтэ шэнэ лозунгые өөрынгөө боевой тугуудта бэшэһэн байна.

Партиин 8.000 гаран членүүд, 3.000 шахуу комсомолецууд, профсоюзай мянгаад членүүд хадаа врангельда эсэргүү фронтдо ошоо һэн. Врангельда эсэргүү тэмсэлые толгойлолго нүхэр Сталинда даалгагдаа һэн. Революциин ба гражданска дайнай шадамгай стратег нүхэр Сталин болбол Антантын добтолгын планиие таажа мэдэһэн байна.

Нүхэр Сталин болбол Врангелиие бутасохилгын стратегическэ план зохёожо, частьнуудта ябажа оршом байдалтайнь ба боецүүдэй политико-моральна байдалтайнь танилсаба. Тиин, нүхэр Сталин хадаа морин сэрэгэй томонууд нэгэдэлнүүдтэ угаа ехэ удхашанар олгожо, Хоёрдугаар Морито армиие байгуулаад, Донбасс тээшэ орохо Врангелиин замые хаахын тулада, Александровскын районд0 табиба. 13-дахи армиин ба Хоёрдугаар Морито армиин боецүүд болбол дайсаниие Васильевскын бэхижүүлэгдэһэн линиин саад тээ—Ехэ Токмакта хүрэтэр намнаһан байна.

Нүхэр Сталинай үбшэлэлгэ хадаа өөрынгөө планиие эсэстэнь хүрэтэр гүйсэдхэлгэдэнь тэрээндэ һаад хэһэн юм. Врангельда эсэргүү добтолгын операцинуудые ба Врангелиие гүйсэд үгыхэлгые—Ленинэй ба Сталинай дүтын соратник, талантта пролетарска полководец Михаил Васильевич Фрунзе эмхидхэһэн ба ударидаһан байна. Нүхэр Фрунзе болбол урда фронтые командалагшаар томилогдоһон байгаа.

Владимир Ильич Ленин болбол нүхэр Фрунзые фронтдо эльгээхэдээ, Врангельдэ добтолгые ябашье түргэдхэхэ ба тэрэнэй сэрэгүүдые үбэл болотор үйбутасохихо ёһотой гэһэн зорилгые Фрунзын урда табяа һэн.

М. В. Фрунзе хадаа нүхэр Сталинай оперативно-стратегическэ һанамжануудые үндэһэ болгон, Антантын һүүлэй табидһан барон Врангелиие гүйсэд үйсохилгын ба контрдобтолгын план хараалһан байгаа. Планиинь хадаа, Врангелиин армиин Крым тээшэ бусаха замые эзэлжэ, тэрэнэй сэрэгүүдые Хойто Таврын полинууд дээрэ бутасохин дараха гэһэн байба.

Октябриин һүүлээр урда фронтын улаан сэрэгүүд ниитээрээ добтолжо эхилээ. Перекоп тээшэ шэглүүлһэн шиидхэхы сохисоороо 6-дахи арми болбол дайсанай бүхы зүүн талын армиие Крымһээ таһалһан байна.

Үсэд шанга байлдаанууд болобо. Врангелиин фронт бутаржа захалаа һэн. Бутарсохихо хүсые мэдэмсээрээ, Врангель хадаа Антантын эрхим военнэ специалистнуудаар байгуулагдаһан хүсэтэ бэхижүүлгэнүүдэй саана хоргодохын зорилгоор, өөрынгөө һамнасохигдоһон сэрэгүүдые Крымдэ абаашахые һэдээ һэн.

Нэгэдэхи Морито арми болбол эрид шанга, зоримгой маневраар дабшажа, гэдэргээ тэрьелжэ ябаа дайсанай частьнуудай гүн арада—шэнэ Алексеевкын, Сальниковын, Геническын районд0 хүрэбэ. Врангель хадаа мянгаад хүнүүдөө алуулжа, 20.000 хүнүүдээ плендэ абтажа, өөрынгөө армиин зарим хубитайнь арайхан гэжэ Крым оруу сүмэрэн ороод, Перекопско перешеегэй Турецкэ валын саана, «үжэнгир далай»—Севамын саана, Чонгарска ба Юшуньска бүхэжүүлэгдэмэл позицинуудай саана орожо һуурижаа һэн. Перекопско ба Чонгарска участогуудахи бүхэжүүлгэнүүд угаа хүсэтэй байгаа. Эндэ Севастопольско хэрэмэй фортнуудһаа абаашагдаһан, хэдэн олон хэрэмэй ба эрьеын артиллеринүүдые тодхон, үни удаан саг соо байхаар түхеэрэгдэһэн тон сложно бүхэжүүлгэнүүд бодхогдоһон юм. Мүн тэндэһээ урагшаа 20 километрын газарта, «Юшуньска позици» гэжэ нэрлэгдэһэн үшөө нэгэ бүхэжүүлгэ бодхоогдоо һэн.

Гэбэшье, социализмын ороной сэрэгшэдэй илалтата дабшалтыень юуншье—Врангелиин бүхэжүүлгэнүүдшье, шэмэрүүн шанга хүйтэншье, үлэсхэлэншье зогсоожо шадахагүй байба. Тэдэнэр хадаа Врангелиие бутасохижо, большевигүүдэй партяар, правительствоар ба агууехэ вождьнууд Ленин ба Сталинаар даалгагдаһан зорилгые хүндэтэйгөөр дүүргэхэ гэһэн гансахан лэ хүсэлтэй, гансахан лэ һаналтай байгаа. Улаан герой-боецүүд илаха байһандаа сохом этигэлтэйгээр байлдаба, юуб гэхэдэ, большевистскэ партиин үнэн хүбүүн, гайхамшагта полководец М. В. Фрунзе маниие дайнда хүтэлнэ гэжэ тэдэнэр һайтар мэдэжэ ябаа.

М. В. Фрунзе болбол дайсанай бүхэжүүлгэнүүдэй системые тагнан мэдээд, газартайнь өөрөө һайтар танилсаад байхадаа, дайсаниие сохилгын гол шэглүүлгые сэсээр тодорхойлһон юм. Тэрэ хадаа Перекопые штурмдан абахыень 6-дахи армиин дивизинүүдтэ захираа һэн.

Ноябриин 8-най үдэр Сиваш мүрэй үерлэжэ захалаад, 15-дахи ба 52-дохи дивизинүүд Литовско хахадарал дээрэ уһанда хаагдахын аюулда оробо. Врангель, өөрынгөө эрхим Дроздовско дивизиие ба 2-дохи армейскэ корпусые бронемашинануудаар ба хэдэн олон тоото артиллереар зэбсэглэжэ, тэндэ эльгээһэн юм. Шанга байлдаан болоо һэн. Нүхэр Фрунзе болбол саг дары арал дээрэ нэмэлтэ хүсэ—7-дохи кавалерийскэ дивизиие эльгээһэн байна.

М. В. Фрунзе хадаа Чонгарска хүүргэ тээшэ яараба. Ноябриин 10-най һүни 30-дахи дивизи болбол Чонгарска бүхэжүүлгые штурмдажа захалаа һэн. Штурмые нүхэр Фрунзе өөрөө хүтэлбэрилбэ. Дайсан хүндэ ба хүнгэн артиллереар, зуугаад пулемедоор таһаралтагүй буудаһан юм.

Тиигэбэшье, Врангелиин судьба шиидхэгдээ һэн. Дайшалхы техникээр үлүү хүсэтэйшье һаа, сагаантан бүхы фронт дээгүүр үйрэн, Хара далайн портнууд тээшэ хулжан тэрьелээ һэн.

Ноябриин 16-да, Крымэй бүхы оршон дээрэ Советскэ засаг мандаһан байна. Врангелиин сагаангвардейскэ арми усадхагдаба. Антантын гурбадахи поход эшигүүритэйгээр хосороо. Ленинэй заабари толотомоор гүйсэдхэгдэһэн юм.

Майор-орденоносец Г. ТОЛОКОЛЬНИКОВ. (Перекопын дайнда хабаадагша).

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарашвили, 19. Телефоны: отв. редактора—3-23; секретариата—3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Н-4209 Типография НКМП БМАССР.